

Na osnovu člana 86. stav 15. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, br. 88/17 i 27/18 – dr. zakon),

Ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja donosi

Pravilnik o obavljanju društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi o načinu, sadržaju, dužini, mestu i vremenu obavljanja i drugim pitanjima od značaja za obavljanje društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada koji škola, uporedo sa izricanjem vaspitne, odnosno vaspitno-disciplinske mere, određuje učeniku.

Bliži uslovi iz stava 1. ovog člana odštampani su ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

Član 2.

Društveno-koristan, odnosno humanitarni rad iz člana 1. ovog pravilnika se ne odnosi na društveno-koristan i humanitarni rad koji škola planira godišnjim planom rada i ostvaruje radi uključivanja svih učenika ili pojedinih odeljenjskih zajednica u taj rad (humanitarne akcije, ekološke akcije uređenja škole – učionica i drugih prostorija i školskog okruženja, akcije prikupljanja materijala za reciklažu, priprema/uređenje školskog prostora za održavanje školskih manifestacija, izložbi, gostovanja, sportskih i drugih takmičenja, posete ustanovama socijalne zaštite za smeštaj dece i omladine, domovima starih i Crvenom krstu i dr.).

Član 3.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Broj 110-00-573/2018-04

U Beogradu, 30. avgusta 2018. godine

Ministar,

Mladen Šarčević, s.r.

BLIŽI USLOVI

O NAČINU, SADRŽAJU, DUŽINI, MESTU I VREMENU OBAVLJANJA I DRUGIM PITANJIMA OD ZNAČAJA ZA OBAVLJANJE DRUŠTVENO-KORISNOG, ODNOSNO HUMANITARNOG RADA

Društveno-koristan i humanitarni rad, u smislu ovog pravilnika, obuhvata aktivnosti čijim se ostvarivanjem razvija društveno odgovorno ponašanje učenika i predstavlja oblik restorativne discipline.

Restorativna disciplina, u smislu ovog pravilnika, jeste pristup kojim se omogućava umanjivanje ili otklanjanje načinjene štete, odnosno posledica te štete, razvija svest o odgovornosti i posledicama sopstvenog i ponašanja drugih i popravljaju odnosi uključenih strana.

Cilj određivanja društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada u školama koji se ostvaruje u skladu sa ovim pravilnikom, jeste prevencija nepoželjnog i društveno neprihvatljivog ponašanja učenika kroz razvoj poželjnih i pozitivnih oblika ponašanja. Nastavnik, odnosno stručni saradnik u školi za razvijanje poželjnih/pozitivnih oblika ponašanja učenika i konstruktivno rešavanje konflikata primenjuje savetodavni rad, tehniku dijaloga, postupak školske medijacije, uključuje vršnjačku medijaciju i drugo.

Društveno-koristan, odnosno humanitarni rad škola određuje učeniku u skladu sa težinom učinjene lakše i teže povrede obaveza učenika ili povrede zabrane utvrđene zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zakon), vodeći računa o psihofizičkoj i zdravstvenoj sposobnosti, uzrastu i dostojanstvu učenika.

U situaciji kada se mera izriče učeniku koji nastavu pohađa po individualnom obrazovnom planu uzima se u obzir i mišljenje predstavnika tima za inkluzivno obrazovanje.

Direktor škole, u situaciji kada je učinjena teža povreda obaveze učenika ili povreda zabrane, pokreće vaspitno-disciplinski postupak, donosi plan pojačanog vaspitnog rada i uporedo sa tim obavlja konsultacije sa roditeljem, odnosno drugim zakonskim zastupnikom i učenikom i bira od predviđenih aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada aktivnost za meru koja se izriče.

Kada se izriče vaspitna mera za učinjenu lakšu povredu obaveze učenika, odeljenski starešina, uz planiranje pojačanog vaspitnog rada i konsultacije sa roditeljem, odnosno drugim zakonskim zastupnikom i učenikom, bira od predviđenih aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada aktivnost za meru koja se izriče.

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik obavezan je da, u skladu sa planom obavljanja društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada, aktivno učestvuje u ostvarivanju tog plana.

Roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik je odgovoran ako učenik odbije da ostvaruje aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada.

Društveno-koristan, odnosno humanitarni rad ostvaruje se u prostorijama ili van prostorija škole pod nadzorom nastavnika, odnosno stručnog saradnika.

Za društveno-koristan, odnosno humanitarni rad propisuje se vremenski period/dinamika, način ostvarivanja i lice koje je zaduženo da prati i izveštava o ostvarivanju i efektima aktivnosti.

Aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada (u daljem tekstu: aktivnosti) se mogu organizovati i ostvarivati u grupi, odeljenju, razredu, odnosno klasi u okviru škole, kao i u drugoj ustanovi, samostalno ili uz podršku vršnjaka, nastavnika i stručnih saradnika.

Angažovanje učenika u društveno-korisnom, odnosno humanitarnom radu uzima se u obzir kod utvrđivanja zaključne ocene iz vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta.

Okvirno trajanje učestalosti i vremenski period obavljanja društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada u školama dato je u Tabeli 1.

Tabela 1

MERA	Aktivnost	Učestalost	Vremenski period
OPOMENA	–	2 puta nedeljno	2 nedelje

UKOR ODELJENJSKOG STAREŠINE	–	2 puta nedeljno	3 nedelje
UKOR ODELJENJSKOG VEĆA	–	3 puta nedeljno	3 nedelje
UKOR DIREKTORA	–	3 puta nedeljno	4 nedelje
UKOR NASTAVNIČKOG VEĆA	–	4 puta nedeljno	4 nedelje

Prilikom određivanja aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada određuje se trajanje te aktivnosti, učestalost i vremenski period/dinamika, uzimajući u obzir karakteristike učenika, njegov uzrast i optimalno vreme za kvalitetno i delotvorno ostvarivanje aktivnosti. Preporučeno trajanje aktivnosti je od 15 do 45 minuta.

Određivanje i praćenje društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada

Aktivnosti određene uz vaspitne mere opomenu i ukor odeljenjskog starešine, određuje i prati njihovo ostvarivanje odeljenjski starešina samostalno, a ako je potrebno – uz podršku člana odeljenjskog veća ili stručnog saradnika.

Aktivnosti određene uz vaspitnu meru ukor odeljenjskog veća određuje odeljenjsko veće, a prati odeljenjski starešina u saradnji sa jednim ili više nastavnika, odnosno stručnim saradnikom, koje odredi odeljenjsko veće.

Aktivnosti određene uz vaspitno-disciplinsku meru ukor direktora izriče direktor, a prati odeljenjski starešina u saradnji sa jednim ili više nastavnika, odnosno stručnim saradnikom, koje odredi direktor rešenjem.

Aktivnosti određene uz vaspitno-disciplinsku meru ukor nastavnčkog veća, izriče nastavničko veće, a prati odeljenjski starešina u saradnji sa jednim ili više nastavnika, odnosno stručnim saradnikom, koje odredi direktor rešenjem.

Evidentiranje društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada i izveštavanje o njegovim efektima

Evidenciju o toku sprovođenja aktivnosti vodi lice koje je zaduženo za njeno ostvarivanje i praćenje.

Lice koje je zaduženo za praćenje aktivnosti podnosi izveštaj o efektima društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada organima škole zavisno od toga koja je vaspitna ili vaspitno-disciplinska mera izrečena, i to za aktivnosti određene uz:

- vaspitne mere opomena i ukor odeljenjskog starešine – izveštava se odeljenjsko veće;
- vaspitnu meru ukor odeljenjskog veća – izveštava se odeljenjsko veće;
- vaspitno-disciplinsku meru ukor direktora – izveštava se direktor škole;
- vaspitno-disciplinsku meru ukor nastavnčkog veća – izveštava se nastavničko veće.

Škola je u obavezi da svojim opštim aktom propiše način evidentiranja i praćenja društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada i izveštavanja o njegovim efektima.

Aktivnosti uz izrečenu vaspitnu meru za lakšu povredu obaveza učenika

Lakše povrede obaveza učenika škola propisuje svojim opštim aktom (npr.: ne dolazi prikladno odeven za namenske aktivnosti u školi ili drugom mestu na kome škola ostvaruje obrazovno-vaspitni rad; narušava higijenu školskih i drugih prostorija; oštećuje odevne predmete, pribor i opremu drugih učenika; ne poštuje odluke nadležnih organa škole; ne poštuje propisana pravila ponašanja u školi; svojim ponašanjem ometa ostvarivanje školskih manifestacija i drugih oblika obrazovno-vaspitanog rada; čini povrede prvog nivoa propisane Pravilnikom o Protokolu postupanja u ustanovi u odgovoru na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje („Službeni glasnik RS”, broj 30/10) i dr.).

Za učinjenu lakšu povredu obaveza učeniku se može izreći vaspitna mera:

- 1) opomena;
- 2) ukor odeljenjskog starešine;
- 3) ukor odeljenjskog veća.

Primeri aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada:

- produžetak obaveze redara;
- pisanje rada/sastava i izlaganje u odeljenju na temu u vezi sa povredom obaveze;
- osmišljavanje, izrada i uređivanje panoa na određenu temu;
- briga o prostoru u kome učenici borave (npr. uređivanje učionice, biblioteke, produženog boravka, trpezarije, svečane sale; pomoć u razmeštanju klupa, održavanju prostora i dr.);
- pomoć u produženom boravku (npr. u izradi domaćih zadataka, u organizovanju slobodnih aktivnosti, u uređenju prostora u boravku i dr.);
- pomoć nastavniku (npr. učenicima kojima je potrebna podrška i pomoć u učenju i dr.);
- pomoć dežurnom nastavniku za vreme odmora;
- pomoć stručnom saradniku (npr. u pripremi radionice, ostvarivanju radionice, pripremi predavanja/materijala za ostvarivanje predavanja – npr. deljenje materijala, tehnička podrška prilikom prezentacije, predavanja, radionice i dr.);
- pomoć u obavljanju administrativnih poslova (npr. kovertiranje, prekucavanje tekstova i dr.);
- pomoć školskim timovima (npr. briga o bezbednosti mlađih učenika uz prisustvo učitelja/nastavnika; priprema prezentacije, radionice, predavanja i ostvarivanje predavanja/radionice u odeljenju i dr.);
- organizovanje posebne humanitarne akcije;
- pomoć domaru u radionici (npr. popravka) i upoznavanje sa zaštitom na radu u ustanovi i druga pomoć domaru (npr. uređenje parka i prostora oko škole – čišćenje snega, lišća, okopavanje cveća, farbanje ograda, klupa, održavanje sportskih terena i dr.);

- pomoć pomoćno-tehničkom osoblju oko sređivanja prostorija u školi i upoznavanje sa zanimanjem pomoćni radnik kao i zaštitom na radu za ovo zanimanje (odlaganje smeća, zaštitna oprema, reciklaža i dr.);
- učestvovanje u organizaciji predavanja koje ostvaruju spoljni saradnici (MUP, Crveni krst, itd.);
- priprema prezentacije, predavanja, radionice za učenike škole i ostvarivanje u odeljenjima;
- pomoć u trpezariji i upoznavanje sa zaštitom na radu za zanimanja ljudi/zaposlenih (kuvar, servirka i dr.);
- pomoć nastavnicima u pripremi materijala za organizaciju vannastavnih aktivnosti (sekcije i sl.);
- uređenje školskog dvorišta (npr. čišćenje snega, okopavanje cveća, farbanje ograda ili klupa);
- ostvarivanje predavanja za odeljenjsku zajednicu na temu bezbednosti, nasilja ili druge oblasti u okviru koje je učenik prekršio pravila, odnosno u vezi sa učinjenom povredom obaveze;
- učestvovanje u organizovanju/promociji sportskih, muzičkih, kulturnih i drugih aktivnosti u školi u saradnji sa nastavnikom;
- priprema/organizovanje predstave, prezentacija video klipa, stripa ili filma na temu u vezi sa učinjenom povredom obaveze;
- izrada flajera, stripova, video klipova i dr. o nebezbednom korišćenju sredstava ili nebezbednom ponašanju i dr.

Navedene aktivnosti se mogu kombinovati, a u skladu sa specifičnostima škole se mogu proširivati i drugim aktivnostima propisanim opštim aktom škole.

Aktivnosti uz izrečenu vaspitno-disciplinsku meru za težu povredu obaveza učenika

Teže povrede obaveza učenika propisane su Zakonom.

Uz vaspitno-disciplinske mere ukor direktora i ukor nastavnčkog veća, koje se mogu izreći za učinjenu težu povredu obaveze učenika propisane Zakonom, učeniku se obavezno određuje društveno-koristan, odnosno humanitarni rad i sprovodi izabrana aktivnost društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada.

Za učinjenu težu povredu – ako je evidencija koju vodi škola ili druga organizacija, odnosno organ uništena, oštećena, skrivena, izneta, prepravljena, podaci dopisani, ili je ukradena stvar koja je imovina škole, privrednog društva, preduzetnika, učenika ili zaposlenog, obavezno je vraćanje oštećene stvari u pređašnje funkcionalno stanje kada je to moguće, odnosno kupovina ili nadoknada uništenog.

Ukoliko dođe do fizičkog povređivanja, neophodno je odrediti pomoć povređenom drugu u meri u kojoj je drug koji je pretrpeo štetu spreman da prihvati takvu pomoć (npr. nošenje torbe – da bi se učeniku olakšalo dolaženje u školu; pomoć u izradi zadataka u školi – ukoliko je učeniku otežano beleženje/pisanje; pomoć u izradi domaćih zadataka i dr.).

Primeri aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada za teže povrede obaveza učenika dati su u Tabeli 2.

Tabela 2

Teže povrede obaveza učenika	Primeri aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada
1) uništenje, oštećenje, skrivanje, iznošenje, prepravka ili dopisivanje podataka u evidenciji koju vodi škola ili druga organizacija, odnosno organ;	– uključivanje u pripremu materijala i izradu letopisa škole, školskog časopisa i sl.;
2) prepravka ili dopisivanje podataka u javnoj ispravi koju izdaje škola ili organ, odnosno ispravi koju izda druga organizacija;	– prikaz o značaju važnosti evidencije i javnih isprava u odeljenjima ili na sastanku učeničkog parlamenta;
3) uništenje ili krađa imovine škole, privrednog društva, preduzetnika, učenika ili zaposlenog;	– prikaz istorijskih događaja u kojima je uništavana značajna dokumentacija;
4) posedovanje, podstrekavanje, pomaganje, davanje drugom učeniku i upotreba alkohola, duvana, narkotičkog sredstva ili psihoaktivne supstance;	– izrada prezentacije i prikaz te prezentacije u odeljenjima na temu čuvanja imovine, kako lične tako i školske, porodične i imovine drugih;
5) unošenje u školu ili drugu organizaciju oružja, pirotehničkog sredstva ili drugog predmeta kojim može da ugrozi ili povredi drugo lice;	– briga o prostoru u kome učenici borave (npr. uređivanje učionice, biblioteke, produženog boravka, trpezarije, svečane sale i sl; pomoć u razmeštanju klupa; pomoć u održavanju prostora i dr.);
6) ponašanje učenika kojim ugrožava vlastitu bezbednost ili bezbednost drugih učenika, nastavnika i zaposlenih u školi, u školskim i drugim aktivnostima koje se ostvaruju van škole, a koje škola organizuje i koje dovodi do njihovog fizičkog i psihičkog povređivanja;	– pomoć domaru i pomoćno-tehničkom osoblju u tehničkom održavanju škole (čišćenje snega, lišća i dr.);
7) upotreba mobilnog telefona, elektronskog uređaja i drugog sredstva u svrhe kojima se ugrožavaju prava drugih ili u svrhe prevare u postupku ocenjivanja;	– pomoć u izradi brošure/flajera (npr. „Petarde nisu igračke” i distribucija po odeljenjima, razredima i dr., internet distribucija i dr.);
8) neopravdano izostajanje sa nastave i drugih oblika obrazovno-vaspitnog rada više od 25 časova u toku školske godine, od čega više od 15 časova nakon pismenog obaveštavanja roditelja,	– priprema materijala za rad u vezi sa temom koja je povezana sa određenim ponašanjem i sistemom vrednosti koji želimo da učenik promeni, odnosno usvoji;
	– učestvovanje u predavanjima/tribinama koje ostvaruju stručnjaci iz odgovarajućih oblasti;
	– odlazak u vatrogasnu brigadu/vatrogasni dom i informisanje o prevenciji kroz saradnju sa roditeljima;

<p>Teže povrede obaveza učenika</p> <p>odnosno drugog zakonskog zastupnika od strane škole;</p> <p>9) učestalo činjenje lakših povreda obaveza u toku školske godine, pod uslovom da su preduzete neophodne mere radi korekcije ponašanja učenika.</p>	<p>Primeri aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada</p> <ul style="list-style-type: none"> – istraživanje, pomoć odeljenskom starešini, odnosno nastavniku u prikupljanju materijala za ostvarivanje predavanja na određenu temu; – pomoć timu za zaštitu od nasilja u organizovanju predavanja na temu u vezi sa povredom; – izrada prezentacije na temu koja je u vezi sa povredom obaveze; – pomoć dežurnom nastavniku; – pomoć u dežurstvu u produženom boravku; – pomoć domaru u radionici (npr. popravka) i upoznavanje sa zaštitom na radu u ustanovi i druga pomoć domaru (npr. uređenje parka i prostora oko škole – čišćenje snega, lišća, okopavanje cveća, farbanje ograda, klupa, održavanje sportskih terena i dr.); – pomoć zaposlenima angažovanim na održavanju higijene oko sređivanja prostorija u školi i upoznavanje sa ovim zanimanjem, kao i zaštitom na radu za poslove koje obavljaju (npr. odlaganje smeća, zaštitna oprema, reciklaža i dr.); – pomoć timu za zaštitu od nasilja u pripremi i ostvarivanju aktivnosti u vezi sa bezbednošću, u skladu sa uzrastom i statusom učenika (briga o bezbednosti mlađih učenika uz prisustvo nastavnika, priprema prezentacija, radionica, predavanja, realizacija predavanja/radionica u odeljenju i dr.); – izrada prezentacije i držanje predavanja uz podršku nastavnika na temu Zaštita ličnih podataka na internetu; – pomoć dežurnom nastavniku u ostvarivanju dežurstva.
--	--

Navedene aktivnosti se mogu kombinovati, a u skladu sa specifičnostima škole mogu se proširivati i drugim aktivnostima propisanim opštim aktom škole.

Aktivnosti uz izrečenu vaspitno-disciplinsku meru za povedu zabrane propisane zakonom

Uz vaspitno-disciplinske mere ukor direktora i ukor nastavničkog veća, koje se mogu izreći za učinjenu povredu zabrane propisane Zakonom, učeniku se obavezno određuje društveno-koristan, odnosno humanitarni rad i sprovodi izabrana aktivnost društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada.

Primeri aktivnosti društveno-korisnog i humanitarnog rada za povrede zabrane dati su u Tabeli 3.

Tabela 3

Povrede zabrane	Primeri aktivnosti društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada
	– organizovanje predavanja/prezentacije na temu ljudskih prava, kao i prava dece;
1) zabrana diskriminacije;	– organizovanje predavanja/prezentacije za učenike na neku od tema u vezi sa građanskim pravima, obavezama i odgovornostima;
2) zabrana nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja;	– organizovanje predavanja/prezentacije za roditelje na neku od tema u vezi sa građanskim pravima, obavezama i odgovornostima u saradnji sa stručnim saradnikom i/ili nastavnikom;
3) zabrana ponašanja koje vređa ugled, čast ili dostojanstvo.	– učestvovanje u organizaciji humanitarne akcije za pomoć i podršku ugroženima (Crveni krst, Svратиште, Ustanove zaštite dece bez roditeljskog staranja i dr.);
	– podrška pedagoškom asistentu ili ličnom pratiocu u pružanju podrške učenicima.

Navedene aktivnosti se mogu kombinovati, a u skladu sa specifičnostima škole se mogu proširivati i drugim aktivnostima propisanim opštim aktom škole.